

**DZIAŁALNOŚĆ PLACÓWEK OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH,
RODZIN ZASTĘPCZYCH I STACJONARNYCH ZAKŁADÓW POMOCY SPOŁECZNEJ
W WOJEWÓDZTWIE MAŁOPOLSKIM W 2008 R.**

PLACÓWKI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZE

W województwie małopolskim według stanu w dniu 31 XII 2008 r. funkcjonowało 276 placówek wspierających funkcje opiekuńczo-wychowawcze rodzin. Całodobową opiekę (ciągłą lub okresową) zapewniały 53 placówki, z których 50,9% stanowiły placówki socjalizacyjne. Opiekę dzienną sprawowały 223 placówki i były to głównie placówki opiekuńcze (87,4%).

Najwięcej placówek całodobowych prowadzonych było przez samorząd powiatowy (16 placówek, tj. 30,2%), miasta na prawach powiatu (12) oraz kościoły i związki wyznaniowe (13). Dla pozostałych organami prowadzącymi były: samorządy gminne, stowarzyszenia i fundacje.

Wśród placówek wsparcia dziennego przeważały prowadzone przez samorząd gminny (143 placówki, tj. 64,1%). Dla 48 placówek podmiotem prowadzącym były stowarzyszenia, dla 12 - kościoły i związki wyznaniowe. Do organów prowadzących zaliczały się również: samorząd wojewódzki, samorządy powiatowe, miasta na prawach powiatu, fundacje i organizacje społeczne.

TABL.1. PLACÓWKI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZE WEDŁUG TYPÓW PLACÓWEK
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Placówki	Miejsca	Wychowankowie
Placówki całodobowe 2007	52	1235	1132
2008	53	1240	1165
socjalizacyjne	27	832	784
rodzinne	17	127	133
interwencyjne	5	136	130
wielofunkcyjne	4	145	118
Placówki wsparcia dziennego 2007	237	8057	7654
2008	223	7372	7025
opiekuńcze	195	5464	5165
specjalistyczne	28	1908	1860

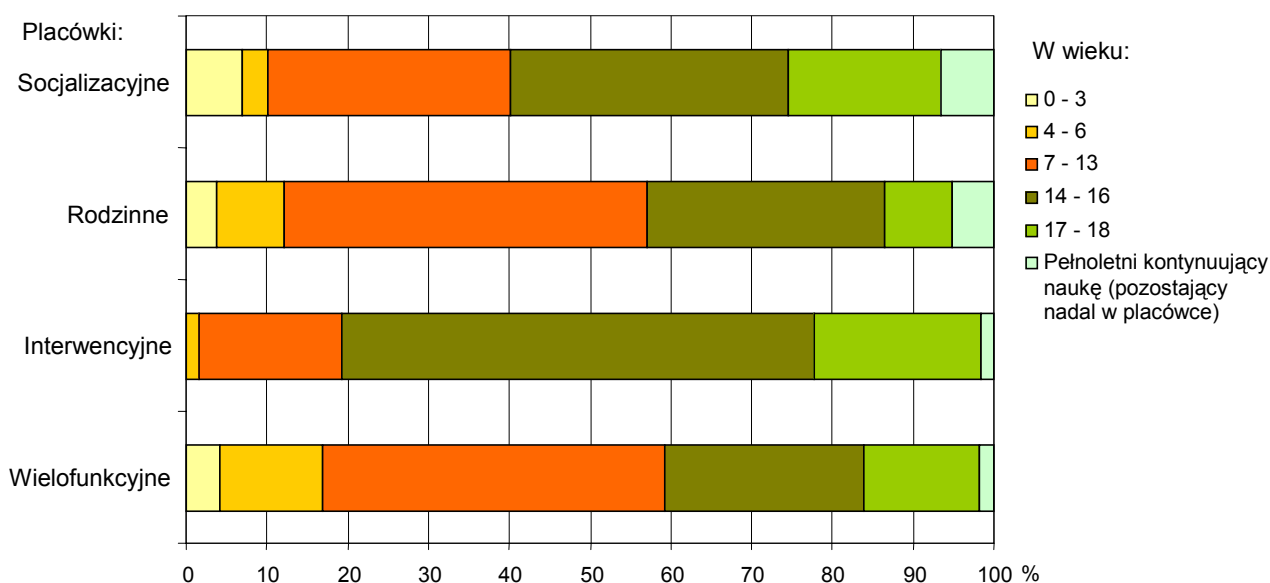
W 2008 r. w **całodobowych placówkach opiekuńczo-wychowawczych** przebywało 1993 wychowanków, o 2,4% mniej niż w roku poprzednim. Placówki socjalizacyjne objęły opieką 1131 osób, co stanowiło 56,7% wychowanków umieszczonych we wszystkich placówkach.

W ciągu roku z placówek ubyło 670 osób w wieku do 18 lat. Spośród nich 230 trafiło do innych placówek opiekuńczo-wychowawczych, 206 powróciło do rodziny naturalnej, 66 umieszczono w rodzinach zastępczych, a 40 – w adopcyjnych. W przypadku placówek interwencyjnych 45,0% osób trafiło do innych placówek opiekuńczo-wychowawczych. Z placówek rodzinnych 33,3% powróciło do rodziny naturalnej.

Z placówek socjalizacyjnych 32,9% powróciło do rodziny naturalnej, a 28,8% trafiło do innych placówek opiekuńczo-wychowawczych. Z placówek wielofunkcyjnych 25,5% powróciło do rodzin naturalnych, natomiast 22,6% trafiło do rodzin zastępczych. Całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze w ciągu roku opuściło również 158 osób w wieku powyżej 18 lat. Spośród nich 104 powróciły do rodziny naturalnej, a 43 założyły własne gospodarstwo.

Wśród wychowanków przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w końcu grudnia 2008 r. - 93,5% (1089 osób) stanowiły osoby przyjęte na podstawie orzeczenia sądu. Osoby te umieszczono w większości w placówkach socjalizacyjnych (68,8%). W tego typu placówkach osoby przyjęte na podstawie orzeczenia sądu stanowiły 95,5% wszystkich podopiecznych. Dzieci i młodzież, które zostały umieszczone w placówce opiekuńczo-wychowawczej po raz pierwszy, stanowiły 59,1% wychowanków (689 osób). W placówkach wielofunkcyjnych udział tych osób w ogólnej liczbie podopiecznych wyniósł 79,7%, w interwencyjnych - 73,8%, w socjalizacyjnych - 59,3%, a w rodzinnych - 25,6%.

Struktura wychowanków całodobowych placówek opiekuńczo-wychowawczych według wieku i typu placówki w 2008 r.
Stan w dniu 31 XII

W placówkach opiekuńczo-wychowawczych w końcu roku znajdowało się 131 osób chorujących przewlekle i 112 osób niepełnosprawnych. Największe udziały tych grup osób odnotowano w placówkach socjalizacyjnych (odpowiednio: 13,9% i 11,0%). Umieszczono w nich 83,2% wszystkich wychowanków chorujących przewlekle i 76,8% ogółu wychowanków niepełnosprawnych. Opieką objęto też 38 sierot i 209 półsierot, które wspólnie stanowiły 21,2% wychowanków całodobowych placówek opiekuńczo-wychowawczych. W placówkach socjalizacyjnych przebywało 61,9% wszystkich wychowanków pozbawionych przynajmniej jednego z rodziców i stanowili oni 19,5% mieszkańców tych placówek. Większe udziały w ogólnej liczbie podopiecznych odnotowano w placówkach interwencyjnych i rodzinnych, w których osoby te stanowiły odpowiednio: 33,1% i 24,8%.

W ogólnej liczbie wychowanków, w końcu roku, najliczniejszą grupę stanowiły osoby w wieku 14-18 lat (616 osób, tj. 52,9%). Liczną zbiorowość tworzyły też osoby w wieku 7-13 lat (369 osób, tj. 31,7%). Dzieci najmłodsze - do 6 lat włącznie, stanowiły 10,0% (117 osób). W placówkach pozostawały także 63 osoby pełnoletnie kontynuujące naukę. Osoby te przebywały głównie w placówkach socjalizacyjnych (82,5%). Łącznie w całodobowych placówkach opiekuńczo-wychowawczych było 551 chłopców i 614 dziewcząt.

W 2008 r. działalność całodobowych placówek opiekuńczo-wychowawczych wspierało swoją pracą 257 wolontariuszy.

Placówki wsparcia dziennego przyjęły w ciągu roku 11494 wychowanków. Większość (72,5%) przebywało w placówkach opiekuńczych działających w formie kół zainteresowań, świetlic, klubów i ognisk wychowawczych.

Placówki dzienne objęły opieką 233 osoby niepełnosprawne. Z pomocy placówek opiekuńczych skorzystało 166 osób niepełnosprawnych. We wszystkich placówkach wsparcia dziennego pracowało 649 wolontariuszy, w tym 457 w placówkach opiekuńczych.

Dzienne placówki opiekuńczo-wychowawcze w końcu roku dysponowały także 20 okresowymi miejscami noclegowymi, z których 12 należało do placówek opiekuńczych.

TABL.2 PLACÓWKI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZE WEDŁUG POWIATÓW W 2008 R.
Stan w dniu 31 XII

POWIATY	Całodobowe			Wsparcia dziennego		
	placówki	miejsca	wycho- wankowie	placówki	miejsca	wycho- wankowie
OGÓŁEM	53	1240	1165	223	7372	7025
POWIATY						
Bocheński	2	36	34	6	267	307
Brzeski	1	30	34	5	175	78
Chrzanowski	1	8	10	9	290	336
Dąbrowski	1	24	28	1	52	197
Gorlicki	2	36	36	6	165	220
Krakowski	2	77	66	20	620	541
Limanowski	2	29	28	4	143	143
Miechowski	1	28	30	5	151	105
Myślenicki	–	–	–	12	308	246
Nowosądecki	3	46	42	25	608	456
Nowotarski	1	10	12	7	200	168
Olkuski	1	30	25	10	247	160
Oświęcimski	2	62	59	18	445	446
Proszowicki	–	–	–	10	219	225
Suski	–	–	–	3	98	96
Tarnowski	–	–	–	32	812	698
Tatrzański	2	37	39	6	164	146
Wadowicki	1	30	29	4	130	204
Wielicki	1	35	35	2	40	24
MIASTA NA PRAWACH POWIATU						
Kraków	22	551	479	29	1934	1933
Nowy Sącz	5	81	90	5	109	118
Tarnów	3	90	89	4	195	178

RODZINY ZASTĘPCZE

W województwie małopolskim (według stanu w dniu 31 XII 2008 r.) funkcjonowało 2255 rodzin zastępczych zapewniających na czas określony opiekę i wychowanie dzieciom pozbawionym całkowicie lub częściowo opieki rodzicielskiej. W porównaniu ze stanem sprzed roku liczba rodzin zwiększyła się o 56 (o 2,5%), a wzrost ten dotyczył głównie liczby rodzin spokrewnionych z dzieckiem (o 51, tj. o 2,8%). Dla 1528 rodzin organem prowadzącym był samorząd powiatowy, a dla 727 miasto na prawach powiatu.

Funkcję rodziny zastępczej (według stanu w końcu 2008 r.) pełniło 1377 małżeństw i 878 osób samotnych. Rodziny, do których przyjęto 1 dziecko stanowiły 71,4%, 2 - 19,2%, 3 - 5,2%, 4 - 2,2%, 5 i więcej dzieci - niespełna 2%. Większość rodzin zastępczych stanowiły rodziny spokrewnione z dzieckiem (82,5%), w których wychowywało się 75,2% wszystkich dzieci w rodzinach zastępczych.

W końcu grudnia 2008 r. w rodzinach zastępczych przebywało 3476 podopiecznych, w tym 3263 dzieci do lat 18, wśród których dziewczęta stanowiły 48,2% (1573 osoby). Ogólna liczba dzieci wychowujących się w rodzinach zastępczych, w porównaniu ze stanem sprzed roku, zwiększyła się o 1,2%.

W zbiorowości objętych opieką dzieci niepełnoletnich znajdowało się 296 osób posiadających orzeczenie o niepełnosprawności i 212 sierot. Po raz pierwszy w rodzinie zastępczej przebywało 571 dzieci. Największą grupę wśród wychowanków niepełnoletnich stanowiły osoby w wieku 14-18 lat, ich udział wyniósł 41,3%. Liczną zbiorowość tworzyły też dzieci w wieku 7-13 lat - 40,5%. Dzieci w wieku 4-6 lat stanowiły 10,4%, a w wieku 3 lata i mniej - 7,8%.

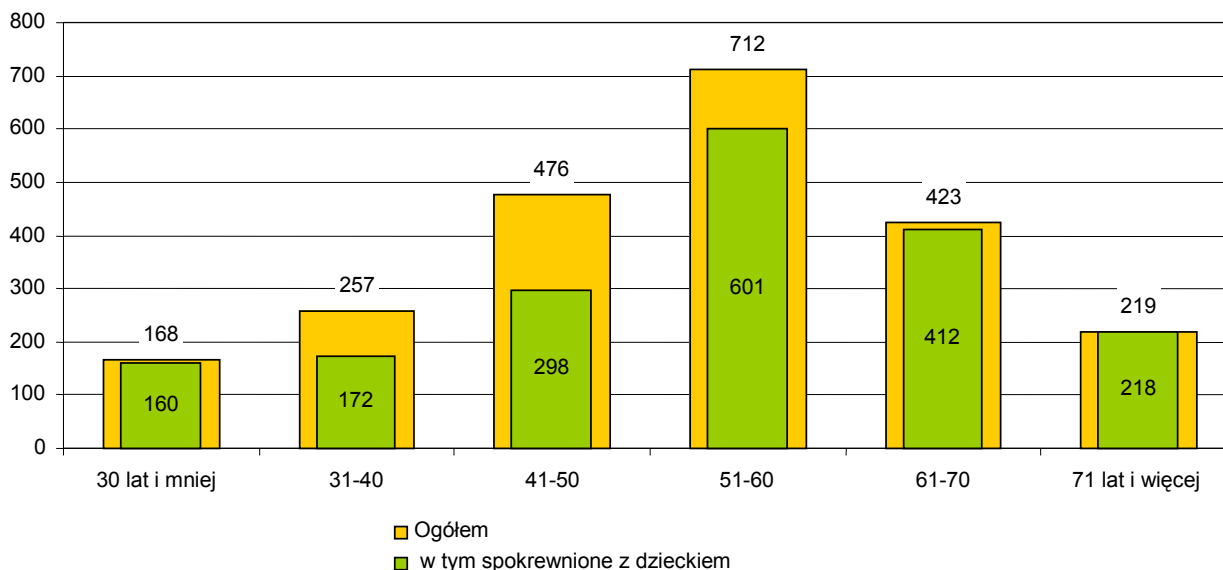
TABL.3 RODZINY ZASTĘPCZE I DZIECI W RODZINACH ZASTĘPCZYCH
WEDŁUG TYPU RODZINY
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Rodziny zastępcze	W tym na wsi	Dzieci ^a w rodzinach zastępczych	W tym w wieku 0-3 lat
OGÓŁEM 2007	2199	892	3224	253
..... 2008	2255	945	3263	253
Spokrewnione z dzieckiem	1861	755	2455	126
Niespokrewnione z dzieckiem	284	134	432	26
Zawodowe niespokrewnione z dzieckiem ..	110	56	376	101
wielodzietne	45	29	218	10
specjalistyczne	12	5	22	4
o charakterze pogotowia rodzinnego	53	22	136	87

a Do lat 18.

Według stanu w dniu 31 XII 2008 r., spośród ogólnej liczby dzieci w wieku do lat 18 przebywających w rodzinach zastępczych - 1140 (34,9%) posiadało dochód, do którego zaliczało się: kwotę otrzymywanej renty wraz z dodatkiem dla sierot zupełnych, zasiłek i dodatek pielęgnacyjny, alimenty oraz kwotę odpowiadającą dochodom uzyskiwanym z majątku dziecka. Dochód w wysokości do 200 zł miesięcznie posiadało 425 dzieci, a przekraczający 500 zł - 312 dzieci.

Rodziny zastępcze
według wieku osoby pełniącej funkcję rodziny zastępczej w 2008 r.
Stan w dniu 31 XII

W rodzinach zastępczych pozostawało 213 dzieci, które w omawianym roku osiągnęły pełnoletniość, w tym 193 w rodzinach spokrewnionych z dzieckiem. Grupę tę tworzyły głównie osoby nieusamodzielnione, spośród których 166 kontynuowało naukę.

W 2008 r. rodziny zastępcze opuściło 363 dzieci w wieku poniżej 18 lat, w tym: 118 powróciło do rodziny naturalnej, 83 skierowano do placówek opiekuńczo-wychowawczych, 82 przekazano do adopcji, 69 trafiło do innej rodziny zastępczej. Rodziny zastępcze opuściło również 113 młodych osób, które w 2008 r. ukończyły 18 lat. Spośród nich 58 usamodzielniało się, w tym 7 powróciło do rodziny naturalnej lub krewnych, a 48 założyło własne gospodarstwo domowe.

TABL.4 RODZINY ZASTĘPCZE I DZIECI W RODZINACH ZASTĘPCZYCH
WEDŁUG POWIATÓW W 2008 R.
Stan w dniu 31 XII

POWIATY	Rodziny zastępcze	W tym spokrewnione z dzieckiem	Dzieci ^a w rodzinach zastępczych		W tym w rodzinach spokrewnionych z dzieckiem
			w liczbach bezwzględnych	na 1000 dzieci w wieku do lat 18	
OGÓŁEM	2255	1861	3263	4,9	2455
POWIATY					
Bocheński	83	75	139	6,0	117
Brzeski	38	33	49	2,4	41
Chrzanowski	106	92	157	7,0	122
Dąbrowski	27	24	42	3,4	38
Gorlicki	78	69	114	4,9	89
Krakowski	165	130	256	5,0	183
Limanowski	84	64	122	3,7	80
Miechowski	43	36	63	6,6	50
Myślenicki	62	50	114	4,0	79
Nowosądecki	99	70	142	2,7	84
Nowotarski	106	86	177	4,0	126
Olkuski	103	86	139	6,7	111
Oświęcimski	132	112	191	6,5	143
Proszowicki	35	31	55	6,3	41
Suski	57	48	89	4,7	70
Tarnowski	84	67	131	2,9	91
Tatrzański	50	45	69	4,9	59
Wadowicki	116	92	168	5,0	116
Wielicki	60	37	93	4,0	51
MIASTA NA PRAWACH POWIATU					
Kraków	575	491	721	6,1	598
Nowy Sącz	74	55	121	7,1	71
Tarnów	78	68	111	5,4	95

a Do lat 18.

STACJONARNE ZAKŁADY POMOCY SPOŁECZNEJ

W województwie małopolskim w końcu 2008 r. działalność w zakresie stacjonarnej pomocy społecznej prowadziło 118 zakładów (w tym 2 filie). W porównaniu ze stanem z końca 2007 r. łączna liczba miejsc będących w ich dyspozycji wzrosła o 2,1% i wyniosła 8,7 tys. W domach pomocy społecznej oraz ich filiach znajdowało się 88,4% wszystkich miejsc.

TABL.5 STACJONARNE ZAKŁADY POMOCY SPOŁECZNEJ
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	Placówki (domy lub ośrodki oraz filie)	Miejsca	Pensjonariusze
OGÓŁEM 2007	119	8559	8394
..... 2008	118	8740	8618
Domy pomocy społecznej	91	7726	7636
Rodzinne domy pomocy	2	12	12
Placówki zapewniające całodobową opiekę ^a w ramach działalności gospodarczej	13	362	353
Schroniska lub domy dla bezdomnych	7	385	350
Domy dla matek	4	245	262
Noclegownie	1	10	5

a Osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku.

Do sektora publicznego należało 60 zakładów (w tym 2 filie), na terenie których znajdowało się 6031 miejsc. Dla 45 z tych placówek organem prowadzącym był samorząd powiatowy. W ramach sektora prywatnego 36 placówek (62,1%) prowadzonych było przez kościoły i związki wyznaniowe.

TABL. 6 PENSJONARIUSZE STACJONARNYCH ZAKŁADÓW POMOCY SPOŁECZNEJ
WEDŁUG WIEKU I TYPU PLACÓWKI
Stan w dniu 31 XII

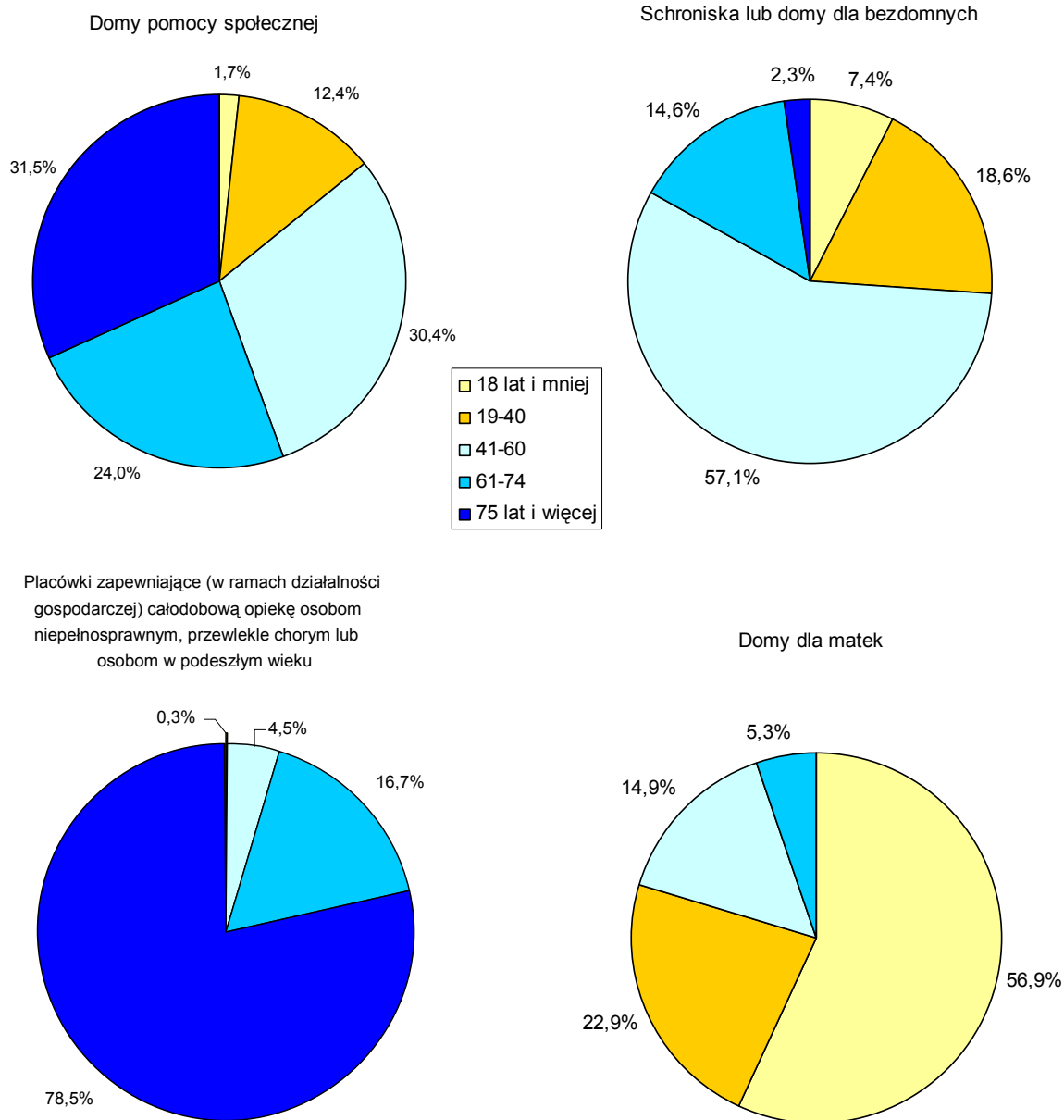
WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem	W tym w wieku			
		19-40	41-60	61-74	75 lat i więcej
OGÓŁEM 2007	8394	1101	2514	1845	2727
..... 2008	8618	1075	2580	1957	2703
w placówkach dla osób:					
W podeszłym wieku	1798	9	188	494	1107
Przewlekle somatycznie chorych	2137	47	334	545	1211
Przewlekle psychicznie chorych	2467	277	1195	692	303
Niepełnosprawnych intelektualnie	1599	616	621	160	74
dorosłych	1097	343	524	149	73
dzieci i młodzieży	502	273	97	11	1
Matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży ..	313	71	48	26	2
Bezdomnych	304	55	194	40	6

Według stanu w końcu roku we wszystkich zakładach przebywało 8,6 tys. pensjonariuszy, spośród których najliczniejszą grupę stanowiły osoby w wieku 75 lat i więcej (31,4%). Byli to głównie mieszkańcy placówek dla osób przewlekle somatycznie chorych (44,8%) i w podeszłym wieku (41,0%). Na 1000 osób zaliczonych do tej grupy wieku zamieszkujących województwo, 13 przebywało w stacjonarnych zakładach pomocy społecznej. Dość liczna grupa pensjonariuszy zaliczała się do osób w wieku 41-60 lat (29,9%). Najwięcej z nich przebywało w zakładach dla przewlekle psychicznie chorych (46,3%) i dla osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie (20,3%).

W domach pomocy społecznej (według stanu w dniu 31 XII 2008 r.) przebywało 88,6% wszystkich pensjonariuszy. Osoby przewlekle psychicznie chore stanowiły 32,3% mieszkańców tych placówek, przewlekle somatycznie chore - 28,0%, niepełnosprawne intelektualnie - 20,9%, w podeszłym wieku - 18,8%.

Struktura pensjonariuszy wybranych zakładów stacjonarnych pomocy społecznej według wieku w 2008 r.

Stan w dniu 31 XII

Udział osób, które nie opuszczały łóżek w ogólnej liczbie osób przebywających w zakładach pomocy społecznej wyniósł 12,4% (1072 osoby). Najwięcej takich pensjonariuszy przebywało w placówkach dla osób przewlekle somatycznie chorych (54,7%).

Swój pobyt w placówce 91,6% pacjentów (7893 osoby) opłacało przynajmniej w części z dochodów własnych, np. z emerytury, renty, renty socjalnej, zasiłku stałego. Zaledwie 366 osób (4,6%) z tej grupy opłaciło swój pobyt w pełnej wysokości (w 2007 r. - 3,5%). Gminy lub budżet państwa pokrywały pełną odpłatność dla 3,8% pacjentów. Z odpłatności zwolnionych było 3,5% pensjonariuszy.

Na umieszczenie w stacjonarnym zakładzie pomocy społecznej (według stanu w końcu roku) oczekiwało 341 osób. Na miejsce w domach pomocy społecznej oczekiwało 92,4% z nich.

Opiekę nad pensjonariuszami placówek w końcu 2008 r. sprawowało 5736 osób, tj. o 1,6% więcej niż rok temu. W domach pomocy społecznej pracowało 5514 osób (96,1% całego personelu). Personel medyczny liczył: 21 lekarzy, 847 pielęgniarek, 101 fizjoterapeutów. Na zasadach wolontariatu pracowały 344 osoby.

TABL.7 STACJONARNE ZAKŁADY POMOCY SPOŁECZNEJ WEDŁUG POWIATÓW W 2008 R.
Stan w dniu 31 XII

POWIATY	Placówki (domy lub ośrodki oraz filie)	Miejsca		Pensjonariusze
		w liczbach bezwzględnych	na 10 tys. ludności	
OGÓŁEM	118	8740	26,6	8618
POWIATY				
Bocheński	1	135	13,3	134
Brzeski	2	69	7,6	68
Chrzanowski	4	176	13,8	174
Dąbrowski	2	101	17,2	101
Gorlicki	4	298	27,9	298
Krakowski	9	856	34,2	856
Limanowski	3	145	11,7	145
Miechowski	6	380	75,5	380
Myślenicki	3	226	19,0	226
Nowosądecki	6	407	20,2	403
Nowotarski	3	162	8,8	151
Olkuski	3	147	12,9	147
Oświęcimski	3	323	21,0	323
Proszowicki	2	161	37,1	161
Suski	4	204	24,7	197
Tarnowski	13	699	35,8	682
Tatrzański	2	124	19,0	124
Wadowicki	5	422	27,1	421
Wielicki	3	117	10,8	109
MIASTA NA PRAWACH POWIATU				
Kraków	26	2614	34,6	2559
Nowy Sącz	5	428	50,7	429
Tarnów	9	546	47,3	530

Źródłem informacji wykorzystanych do opracowania były wyniki badań prowadzonych przez Główny Urząd Statystyczny na formularzach:

PS-01 Sprawozdanie placówki opiekuńczo-wychowawczej

PS-02 Sprawozdanie rodzin zastępczych

PS-03 Sprawozdanie zakładu stacjonarnej pomocy społecznej